

Posudek na bakalářskou / magisterskou práci

školitelský posudek
 oponentský posudek

bakalářská práce
 magisterská práce

Autor: Anna Pospíchalová

Název práce: Druhová diverzita lišejníků PR Zaječí skok (Jihlava, Českomoravská vysočina)

Vedoucí práce: RNDr. Josef Halda, Ph.D.

Oponent: RNDr. Jan Košnar, Ph.D.

Struktura/členění práce:

Práce je členěna standardním způsobem. Obsahuje rozsáhlejší úvodní části věnované charakteristice zkoumaného území a základům biologie lišejníků. Bohužel se autorka nepokusila tyto dva tematické celky poněkud více provázat. Zajímavější než pouhý popis zkoumaného území, který se z povahy věci musí podobat (a také podobá) již dříve publikovaným odborným textům o přírodní rezervaci (PR) Zaječí skok, by bylo zaměřit se na to, jak zdejší podmínky prostředí mohou ovlivňovat biodiverzitu lišejníků a pokusit se na základě toho případně i formulovat nějaké výzkumné otázky (např. která stanoviště v PR Zaječí skok mohou být na množství druhů lišejníků nejbohatší a která naopak chudá, zda lze očekávat větší množství druhů lišejníků na stinných, trvale osluněných nebo po rozpadu kůrovcových smrčín náhle osluněných stanovištích, apod.). Za nadbytečný považuji poslední odstavec na str. 11 (vysvětlující název území), který obsahově vůbec nepatří do odborného textu.

Následují standardní kapitoly Metodika, Výsledky, Diskuze a Závěr. Problém je někdy s částí jejich obsahové náplně. Do Metodiky je zařazena kapitola 3.2 (Historie lichenologického průzkumu PR Zaječí skok), která patří do Úvodu. Poslední odstavec na str. 24 (popis zaznamenávaných údajů a průběhu tras terénních pochůzek) patří spíše do Metodiky než do Výsledků. V Metodice postrádám specifikaci přístroje, kterým byly v terénu zaměřovány souřadnice nálezů, a rovněž specifikaci přístrojů používaných pro určování vzorků lišejníků v laboratoři (binokulární lupa, mikroskop).

Kapitola 4.1 (Komentář k vybraným druhům lišejníků) v předložené podobě nepatří do Výsledků, protože v naprosté většině pojednává o skutečnostech, které nebyly zjištěny vlastním výzkumem autorky. Nepatří ale ani do Diskuze, protože zmiňované skutečnosti nejsou porovnávány s vlastními zjištěními autorky. Do Výsledků by patřily pouze informace o lokalitě, kde byly dané druhy nalezeny, všechny tyto informace jsou však již obsaženy v Tabulkách 4 a 2 a je tudíž nevhodné je jinou formou opakovat.

Kapitola Závěr, která by měla být stručným a výstižným souhrnem hlavních zjištění učiněných během práce, je formulována tak, že některé její části patří spíše do Diskuze (třetí věta prvního odstavce na str. 33, celý druhý odstavec na str. 33) či dokonce do Metodiky (třetí odstavec na str. 33).

Literární zdroje, citace a jejich použití:

Přehled literárních údajů o dřívějších nálezech lišejníků v PR Zaječí skok je poněkud nelogicky rozdělen do dvou různých částí – první je přímo v kapitole 3.2 na str. 22, zatímco druhá (obsáhlejší a aktuálnější) až v přílohách práce za vlastním textem (str. 44–45).

V ojedinělých případech došlo k citování zdroje pro odborný text irelevantního (Polák 1993) a naopak k opomenutí relevantního zdroje (zejm. publikace Smith et al. 2009 doporučené v zadávacím protokolu).

Není mi jasné, proč nebyla nomenklatura lišejníků sjednocena jen podle citované práce Malíček et al. (2022), nýbrž, jak vyplývá z poslední věty na str. 21, podle starší práce Liška & Palice (2010) a jen pro druh, který v ní není uveden, podle Malíček et al. (2022).

Výsledky a jejich zhodnocení:

Kladně je třeba hodnotit, že práce kromě teoretické části zahrnuje vlastní sběr dat a jejich základní vyhodnocení.

V Diskuzi postrádám pokus o porovnání získaných výsledků s jinými srovnatelnými územími. V současnosti totiž probíhá větší množství lichenologických průzkumů v chráněných územích po celém Česku, předpokládám, že by se – ve spolupráci se školitelem – daly vybrat lokality přírodními podmínkami aspoň zčásti připomínající PR Zaječí skok.

Formální úroveň:

Autorka místy používá hovorové obraty, kterým by se v odborném textu měla vyhýbat (např. str. 8 – „...už je to pár let zpátky,...“; str. 11 – „... o pár let později ...“). Práce také obsahuje některé stylisticky nevhodné formulace, které celkovou úroveň textu snižují (např. název kapitoly „Lišejníky základní informace“ na str. 17; věta „Mykobiont nejčastěji bývá ze zástupců hub vřeckovýtrusých, ale existuje i pár druhů ze stopkovýtrusých.“ na str. 17; špatně srozumitelná věta „V přírodní rezervaci Zaječí skok byl [druh *Physcia tenella*] druhý lišejník s druhem *Parmelia sulcata* v počtu obsazených lokalit, kterých bylo 6.“ na str. 29; věta „S nálezovou databází ochrany přírody se mi shoduje ... 7 druhů.“ na str. 31).

Kategorie „NT (near threatened)“ červeného seznamu se nepřekládá jako (taxony) „blízce ohrožené“ (první řádek na str. 24), ale jako „téměř ohrožené“. Není vhodné označovat české jméno lišejníku jako „český překlad“ vědeckého názvu (jak autorka učinila na v případě několika druhů na str. 27–30). Popisky každé tabulky by měly být srozumitelné samy o sobě, bez nutnosti číst další text, proto by např. u Tabulky 2 měl být uveden používaný souřadnicový systém.

Splnění cílů práce:

Cíle bakalářské práce byly víceméně splněny. Autorka se seznámila s metodami lichenologického průzkumu v terénu, sama prováděla determinaci sebraného materiálu (přičemž výsledky determinace jí následně revidoval vedoucí práce) a provedla i základní zhodnocení výsledků. Nejsem přesvědčen, že pouhé 4 návštěvy lokality mohly stačit ke zjištění „maximální druhové diverzity lišejníků“, což bylo jedním z cílů práce, deklarovaným mj. v Úvodu na str. 8. Za trvalý přínos pro obor však považuji kvalitně lokalizované a v budoucnu tedy ověřitelné nálezy, a to včetně několika vzácnějších druhů lišejníků (zejm. *Caloplaca cerina*, *Melanohalea elegantula* a *Lecanora soralifera*).

Otázky a připomínky:

Proč byly terénní návštěvy zahájeny až v červenci 2021, tedy více než rok poté, co byla autorce práce zadána (podle příloženého protokolu v lednu 2020)? Je si autorka vědoma, že pokud by chtěla obdobnou práci rozvíjet v navazujícím studiu, bude třeba četnost terénních návštěv zvýšit (a následně tak naroste i objem práce při determinaci vzorků a zpracování dat)?

V úvodní charakteristice PR Zaječí skok je zmíněna přítomnost suťového lesa. Při vyhodnocení výskytu lišejníků v jednotlivých biotopech (str. 26) však již žádná zmínka o suťovém lese není – znamená to, že v něm žádné lišejníky nerostly? Naopak v charakteristice PR není zmíněna přítomnost lužního lesa, zatímco na str. 26 je uvedeno, že v tomto biotopu autorka našla 16 druhů lišejníků.

Celkové hodnocení:

Práce Anny Pospíchalové sice obsahuje určité nedostatky, nicméně i přesto po odborné a formální stránce splňuje nároky kladené na bakalářskou práci. Doporučuji ji proto k obhajobě.

Návrh hodnocení (zakroužkujte):

A B C D E F (nevyhověla)

V Hradci Králové dne 29. 5. 2022

.....
Jan Košnar